



КОНСПЕКТ
Държавен изпит
специалност „Религията в Европа“ – Профил А
2020 година

1. Родословието на Иисус Христос (Мат. 1:1-17; Лука 3:23-38)

Литература по въпроса:

Глубоковски, Н. Н. О Квириниевой переписи по связи ее с Рождеством Христовым. Киев, 1913.

Гяуров, Хр. Евангелски синопсис. С., 1946.

Гяуров, Хр. Н. Кога се е родил Иисус Христос. – ДК, № 3, 1953.

Марковски, Ив. Светото семейство от Назарет. Според евангелските разкази и историко-археологични данни. – ДК, №1, 1958.

Марковски, Ив. По стъпките на Спасителя: Евангелиски повествования в Свещената земя в светлината на исторически свидетелства, археологически паметници и документи. С., 1960.

Попов, Хр. Ст. Ръководство за изясняване на Четириевангелието и книгата Деяния апостолски. С., 1991³.

Трайчев, Е. Новозаветна хронология. Част I: Хронологични податки в евангелските вести за живота на Иисус Христос. С., 2018.

2. Новобългарски преводи на Новия Завет

Литература по въпроса:

Вълчанов, Сл. Към въпроса за новобългарския превод на Новия Завет от йеромонах Неофит Рилски. – ДК, № 5, 1981.

Димитров, И. Ж. Преводи на Новия Завет на български език. – ДК, № 1, 1999.

Трайчев, Е. Нов прочит на студията на проф. Н. Н. Глубоковски „синоптическият въпрос и опитите за неговото решаване“. С., 2001.

3. Богопознанието в Предговора на Евангелието според Йоан

Литература по въпроса:

Глубоковски, Н. Н. Евангелия и их благовестие о Христе Спасителе и Его изкупителном деле. С., 1932.

Гяуров, Хр. Евангелски синопсис. С., 1946.

Гяуров, Хр. Предговорът на евангелието от Йоан. С., 1939.

Попов, Хр. Ст. Ръководство за изясняване на Четириевангелието и книгата Деяния апостолски. С., 1991³.

4. Метафизиката на Аристотел. Учението за бога

Литература по въпроса:

Жилсон, Ет., Бьонер, Ф. Християнската философия. С., 1994

Христов, И. *Метафизиката в Аристотеловата „Метафизика“*. – Аристотел, *Метафизика. "Сонм"*, С. 2000, с. XLI–LXXX

Саврей В. Я. Александрийская школа в истории философско-богословской мысли. Едиториал УРСС, 2011.

5. Догмат за въплъщението на Господ Иисус Христос – история и съдържание.

Литература по въпроса:

Коев. Т., *Догматическите формулировки на седемте вселенски събора*. С., 2011.

Омарчевски, Ал. В търсене на истината. Част I. Начало на христологическите спорове. *Несторианство*. - сп. Богословска мисъл, Supplement I, С., 2003.

Омарчевски, Ал. Акакиевата схизма (484–519). - ГСУ, БФ, (Нова серия), т. 5, С., 2005.

Омарчевски, Ал. Отношението на папа Лъв I Велики към Халкидонския събор и монофизитството, отразено в неговата кореспонденция. - сп. *История*, 6/1999, с. 1–19.

Омарчевски, Ал. Монофизитството до Халкидонския събор. - сп. *Духовна култура*, 8/2000, с. 1-16.

6. Арианство, св. император Константин I Велики и I Вселенски събор.

Литература по въпроса:

Омарчевски, Ал. Свети император Константин I Велики (306–337). София, 2016.

Омарчевски, Ал. Религиозната политика на император Юстиниан I (527–565). - ГСУ, БФ, (Нова серия), т. 6, С., 2007.

Омарчевски, Ал. Христологията на монофизитите от V–VI в. // сп. *Философски форум*, 4/1999 г., с. 51–56.

Омарчевски, Ал. Папа Вигилий (537–555) и спорът за „Трите глави“. - Сборник „Религия, образование и общество за един мирен свят“. Кърджали, 2003, с. 257–271.

Омарчевски, Ал. „Афтартодокетизмът“ на император Юстиниан I. - Сборник „Богословски размисли“. С., 2005.

7. Институтът „Годеж“ /Sponsalia/ в регламентацията на Римското право и рецепцията му в Църковното право

Литература по въпроса:

Николчев, Дилян. Брак, развод и последващ брак в Православната църква (Канонично изследване). С., УИ, 2006, 2-ро изд. 2007, 377 стр.

Милаш, Далматински епископ Никодим. Православно църковно право. С., 1904.

8. Форма и логическа схема на проповедта

Литература по въпроса:

Александров, А. Проповед, Проповедник, Слушатели. С., 2018. /стр. 120-134/.

9. Бог – Творец на света: подбуди и цел за сътворяването на света, живота и човека

Литература по въпроса:

Лоски, Вл. Очерк върху мистическото богословие на Източната църква. С., 2005, с. 89 – 110.

Помазанский, протопр. М. Православное Догматическое Богословие. Jordanville, N. Y., 1963, с. 60 – 86.

Романидис, прот. Й. Прародителският грях. Варна, 2017, с. 67 – 81.

Стойчев, архим. С. Догматическое богословие. Киев, 2016, с. 186 – 207.

Уеър, митроп. К. Православният път. С., 2014, с. 54 – 73.

Флоровски, прот. Г. Творение и Изкупление. С., 2008, с. 41 – 86.

Флоровски, прот. Г. Философия и богословие. С., 2012, с. 59 – 85.

10. Богослужбни места и практики през патриаршалната епоха (ок. 1750–1200 г. пр.Хр.)

Литература по въпроса:

Василиадис, Н. Библия и археология. Свято-Троицкая Сергиева Лвра, 2003, 37–99.

Мей, Х., Р. Хамилтън, Оксфордски библейски атлас. С., 1998.

Пиперов, Б. Патриаршалната епоха на човечеството според Библията. С., 1959.

Пиперов, Б. Значение на думата „патриарх“ в древността. – ДК, 1956, № 5–6, 34–36.

Шиваров, протопр. Н. Библейска археология. С., 1992, 387–398.

11. Юдейски празници

Литература по въпроса:

Дамянова, Е. Материална култура на Палестина през Римския период (63 г. пр.Хр.–70 г. сл.Хр.). С., 2014

Шиваров, протопр. Н. Библейска археология. С., 1992, с. 505 сл.

12. Старозаветният канон – история и съдържание.

Литература по въпроса:

И историята на старозаветния библейски канон. Състав. Ивайло Найденов, С., 2012;

Библейски речник, изд. Нов човек, С., 1994;

Марковски, Ив. Въведение в Свещеното Писание на Стария Завет. В.Т., 1992.

13.Юдейски класици – Йосиф Флавий, Филон Александриски

Литература по въпроса:

Пиперов, Б. Йосиф Флавий и отношението му към старозаветните писания.

ГДА1962/63, с. 219-248;

Шиваров, Н. протопрезв. Библейска археология. С., 1994.

Коен, Ейбрахам. Талмуд за всеки: Изучението на иудейските мъдреци. София, 2008 (Предговора)

14.Култ и религия; Характеристики на религиозните култове – монотеистични, политеистични.

Литература по въпроса:

Евтимий, архим. Материали за работата по История на религиите в Богословския факултет. – ГСУ БФ, том XX, 1942-43;

Евтимий, архим. Уводни мисли и материали за работата по История на религиите в Богословския факултет. – ГСУ БФ, том XVII, 1939/1940;

Елиаде, М. История на религиозните вярвания и идеи. От каменния век до Елевсинските мистерии. С., 1997;

Елиаде, М. Сакралното и профанното. С., 1998;

Елиаде, М. Трактат по История на религиите. С., 1995;

Енциклопедичен речник. Религиозните традиции на света. Изток-Запад, 2006.

Маджуров, Н. Същност и произход на религията. – В: Сборник по богословие, съст. Д. Киров, Т. Коев. С., 2000;

Панчовски, Ив. Пантеонът на древните славяни и митологията им. С., 1993;

Пеев, Й. Съвременният ислям. С., 1999;

Религиите: будизъм, християнство, ислям. С., 1994;

Стаматова, К. Ако любов нямам... С., 2006;

Стаматова, К. Мюсюлманката между традицията и модерността. С., 2004;

Янулатос, Ан., архиеп. Богословски подход към разбирането на другите религии. – В: Православието и глобализацията. Силистра, 2005;

15.Религиозно лидерство в Православието

Литература по въпроса:

Димитров, протойерей Христо. Пастирско богословие. ч. I, София, 2005.

Иоан, схиархимандрит (Маслов). Пастирско богословие. София, 2009.
Антоний, митрополит Сурожски. Пастырство. Минск, 2005.

16. Нравственият закон и Божията правда. Свободата на човека и отговорността му пред Бога. Произход на греха и злото в света.

Литература по въпроса:

Шиваров, Н., Киров, Д. Беседи по религия. С., 1992.

Нушев, К. Християнското учение за справедливостта. С., 2009.

Нушев, К. Християнска любов. – в: Пътят на човека към Бога. С., 2005.

Панчовски, Ив. Етическа автономия и религиозна теонимия. – В: ГДА, Т.1 (27) , 1950-1951. С., 1951.

Панчовски, Ив. Етически антропоцентризъм и религиозен теоцентризъм. – В: ГДА, Т. 3(29), 1953-1954. – С., 1954.

Панчовски, Иван. Божи промисъл и нравствена свобода. – В: ГДА, Т. 5(31), 1955-1956. С., 1956.

Панчовски, Ив. Въведение в нравственото богословие. С., 1958.

17. Боговъплъщението като тайна на Бога

Литература по въпроса:

Георги, архим. (Капсанис). Обоженето като цел на човешкия живот. С., 2001;

Майендорф, Й. Византийско богословие. Исторически насоки и догматически теми. С., 1995

Св. Йоанн Дамаскин. Точно изложение на православната вяра. С., 1996

Серафим Алексиев, архимандрит Изкуплението като дело на Божията любов и Божията правда. - В: Годишник на Духовната академия., т. Х?? (XXX?X), 9, 1963-1964;

18. Разпространение на християнството на Балканския полуостров

Литература по въпроса:

Снегаров, Ив. Кратка история на съвременните православни църкви (Българска и др.). Т. II. С., 1945.

Снегаров, Ив. История на Охридската архиепископия. т. I. От основаването и до завладяването на Балканския полуостров от турците. Второ фототипно издание. С., 1995.

Събев, Т. Самостояйна народностна църква в Средновековна България. С., СИ, 1987.

19. Св. Атанасий Велики и антиаринаската литература през IV в. –

Литература по въпроса:

Светослав Риболов, Иисус Христос: аскет или Спасител (Сотириологичният смисъл на Христовото човечество през първата фаза на арианските спорове 318-362 г.), София: Университетско издателство, 2014.

20. Исторически причини и контекст на появата на реформационни движения в Западната църква и основни богословски теми на Ранната Реформация в Европа

Литература по въпроса:

Игнатов, Данаил. История на църквата в епохата на ренесанса и на реформацията XVI-XVII век. Лекционен курс. С., 2017

Пеев, Вениамин. Жан Калвин – философско-теологични аспекти на Реформацията. Издателство АБАГАР, 2011

McGrath, Alister E. and Darren C. Marks, eds. The Blackwell Companion to Protestantism, Blackwell Publishers, 2004

21. Великата схизма 1054 г. Причини и следствия

Литература по въпроса:

П. Малицки, История на християнската църква. Том 3: От отделяне на западната църква до наше време (1054 - до днес). С., 1994.

А. Лебедев, Историческите очерки състояния Византийско-восточной церкви от конца XI до середины XV века. СПб., 1998.

22. Религия и общество в Европа след Френската революция до днес – общи положения и характеристики

Литература по въпроса:

Рене Ремонд, Религия и общество в Европа. Есе за секуляризацията на европейските общества през XIX и XX век (1789 – 1998). София: Лик, 2006.

23. Разделението между Източната и Западната църква – причини и последици.

Литература по въпроса:

Майндорф, Й. Византийско богословие. С., 1995 г.

Шерард, Ф. Църквата, Папството и Схизмата. В.Т., 2002 г.

Флоровски, прот. Георги. „Църквата: нейната природа и задача”. В: *Библия, Църква, Предание.* Прев. Е. Трайчев, Ив. Латковски, София, 2003 г.

Шмеман, прот. Александър. Въведение в богословието. ВТ., 1998 г.

Калистос, епископ на Диоклия. Православният път. С., 2014 г.

24. Възникване и развитие на Старокатолическата църква.

Литература по въпроса:

Йромонах Климент Рилец – Старокатолицизъм, неговата история и вероучение, Пловдив, 1936 г.

Цоневски, Ил. – Преговори между Православната и Старокатолическата църкви за сближение и съединение, ГДА, т. XVI, 2, 1966-1967, с. 39-126.

Цанков, Ст. – Старокатолицизмът и X Международен старокатолически конгрес в Берн, София, 1926 г.

Schulte, Johann Friedrich. Der Altkatholizismus : Geschichte seiner Entwicklung, inneren Gestaltung und rechtlichen Stellung in Deutschland ; aus den Akten und anderen authentischen Quellen dargestellt Aalen, 1965

25.Божии имена в Стария Завет.

Литература по въпроса:

Вълчанов, Сл. Божии имена в Стария завет. – В: *Духовна култура*, 8, 1984, с. 11-18;

Свети Йоан Златоуст, Избрани беседи върху Евангелието според Йоан, превод Стоян Терзийски, Омофор 2003.

Свети Кирил Александрийски, Тълкувание на Пролога към Евангелието според Йоан, превод Росен Русев, поместено в: Русев, Р. Екзегетиката на Свети Кирил Александрийски, Унивеситетско издателство, 2019.

26.Понятието „сърце“ в Стария Завет.

Литература по въпроса:

Маринова, А. Сърцето в Стария Завет, Библейска библиотека 9, София 2013.

27.Тълкуването на Стария Завет през патристичния период 4-8 век.

Литература по въпроса:

Русев, Р. Екзегетиката на Свети Кирил Александрийски. С., 2019.

Кънчева, С. За кого говори пророкът. С., 2012.

Шиваров, Н. протопрезв. Херменевтика на Стария Завет. София, 2009.

28.Православна и Римокатолическа еклисиология в светотайнствен контекст

Литература по въпроса:

Афанасиев, прот. Н., “Две идеи за вселенската Църква.” Християнство и Култура № 49 (2010).

Григулевич, Р., Папството ХХ век, С., 1982.

Дезей, архим. Пласид. “Историята на един разкол.” Християнство и Култура 3 (26) (2008).

Диалог на спасението – 30 години от Втория Ватикански събор, С., 1995г.

Дюлгеров, Д., Римският папа пред съда на Св. Писание и църковната история, С., 1924.

епископ Йоан, Втори Ватикански събор. Духовна култура 1966, кн. 11

Катехизис на Католическата църква, С., 2002г.

Рилец, Кл., йером., Литургията на старокатолиците, Пловдив, 1935г.

Рилец, Кл., йером., Старокатолицизъм, неговата история и вероучение, Пловдив, 1936г.

Римската конфирмация преди и след Втория Ватикански събор. ГДА, 1982

Римското кръщение преди и след Втория Ватикански събор. ГДА, 1978

Чифлянов, Б., прот. прот. Римската литургия преди и след Втория Ватикански събор. ГДА, 1971

Шмеман, прот. Александър. “Идеята за примата в Православната еклесиология.” Християнство и Култура № 40 (2009).